

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم دامی کشور
عنوان پروژه: پایش و ثبت جمعیت شتر دو کوهانه در استان اردبیل

- شماره مصوب: ۹۶۱۰۰۱-۹۶۰۴۰-۱۳۷-۱۳-۳۷-۱۲۴
- نام و نام خانوادگی نگارنده / نگارندگان: **اکبر ابرغانی**
- نام و نام خانوادگی مجری مسئول: **نعمت اله اسدی**
- نام و نام خانوادگی مجری / مجریان: **اکبر ابرغانی**
- نام و نام خانوادگی همکاران: محمود صحرایی، اباذر قنبری، محمد حسین بنابازی، نعمت الله اسدی، صابر جلوخانی نیارکی، غلامرضا مردانه
- نام و نام خانوادگی ناظر (ان):
- محل اجراء: مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی اردبیل
- تاریخ شروع: ۱۳۹۶
- مدت اجرا: دو سال
- ناشر: موسسه تحقیقات علوم دامی کشور
- شمارگان (تیراژ):
- تاریخ انتشار:
- این اثر در مورخ ۱۴۰۰/۶/۱۶ با شماره ۶۰۱۹۷ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.
- حق چاپ محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

چکیده:

شناسایی، ثبت و حفاظت از ذخایر ژنتیکی دامی از برنامه‌های راهبردی و استراتژیک سازمان‌های تخصصی مرتبط با منابع ژنتیکی جهانی و فائو می‌باشد. شتر دوکوهانه یکی از ذخایر ژنتیکی ارزشمند در حال انقراض کشور می‌باشد که عمدتاً توسط عشایر کوچرو در استان اردبیل نگهداری می‌شوند، هرچند در سالهای اخیر تلاشهایی برای حفظ و تکثیر جمعیت آن صورت گرفته است ولی اطلاعات جامع علمی در خصوص تعداد، پراکنش و خصوصیات تولیدی و تولید مثلی آن در دسترس نمی‌باشد، لذا این پروژه به منظور پایش وضعیت موجود شتر دوکوهانه و ثبت ملی و بین‌المللی آن به اجرا در آمد. جهت اجرای این پروژه ابتدا مناطق پراکنش و تعداد جمعیت شتر دوکوهانه در سطح استان اردبیل مشخص و ثبت گردید و در ادامه فرم‌های مربوط به مشخصات نژادی تکمیل و ابعاد بدنی آنها اندازه‌گیری شد. سپس جهت استخراج DNA، نمونه خون حاوی ماده ضد انعقاد اخذ گردید و به آزمایشگاه بیوتکنولوژی موسسه تحقیقات علوم دامی انتقال داده شد. نتایج نشان داد، تعداد ۱۲۱ نفر شتر دوکوهانه در ۱۰ منطقه جغرافیایی که شامل دو ایستگاه تحقیقاتی و حفاظتی و دشت مغان و مشکین شهر می‌باشد توسط ۱۵ نفر شتردار نگهداری می‌شوند و به همه آنها پلاک گوش ۱۵ رقمی زده شد. شترهای دوکوهانه دامنه‌ای از رنگ سفید خالص تا قهوه‌ای سوخته داشتند ولی رنگ غالب در آنها قهوه‌ای روشن می‌باشد. هدف اصلی شترداران از پرورش شتر دوکوهانه تکثیر و ازدیاد نسل آن و فروش شترهای نر دوکوهانه مازاد به مناطق کویری کشور جهت استحصال وزن زنده بیشتر در شترهای آمیخته می‌باشد. سن بلوغ جنسی در شترهای نر در ۴ سالگی و در ماده‌ها با توجه به شرایط تغذیه‌ای و وزن بدن آنها بین ۳ تا ۴ سالگی می‌باشد، فحلی شترهای ماده و مستی شترهای نر در پاییز و زمستان اتفاق افتاده، طول دوره فحلی دوهفته یکبار بوده و مدت زمان فحلی در هر دوره هم معمولاً ۷ روز می‌باشد. میانگین طول دوره آبستنی ۱۳ ماه و میانگین وزن تولد ناقه بسته به جنس آن ۳۸ تا ۴۲ کیلوگرم در شرایط تغذیه‌ای متعارف می‌باشد. فاصله بین دوزایش ۲ سال بوده و در هر

زایش یک نفر ناقه بدنیا می‌آورند و لذا دوقلو زایی اتفاق نمی‌افتد. در طول عمر و شرایط نگهداری متعارف، دو کوهانه- های ماده بین ۱۰ تا ۱۲ شکم، زایش می‌نمایند و توان پذیرش بچه در آنها حدود ۹۵ درصد می‌باشد. در آزمایشگاه تعداد ۹۰ نمونه DNA، با کیفیت و کمیت مطلوب استخراج و در بانک مخصوص ثبت شد که می‌تواند منبع اطلاعاتی ارزشمند جهت تحقیقات مختلف بنیادی آینده از قبیل پروژه های ژنومی و ژنهای کاندید صفات تولیدی و اقتصادی باشد.

کلید واژه: ثبت و پایش، ذخایر، ژنتیک، شتر دو کوهانه